

Strelecké okuliare – komu a na čo slúžia?

Začínajúci strelci hľadajú často informácie, čo k streľbe budú potrebovať. Okrem zbraní a streliva obvykle strelci potrebujú aj rôznu ďalšiu výbavu a príslušenstvo. Poďme sa trochu venovať streleckým okuliarom, prejdime si základné informácie, ktoré určite ocenia začiatočníci, ale možno aj skúsenejší strelci, ktorí zatiaľ so streleckými okuliarmi neprišli do styku, pretože ich nepotrebovali.

Načo teda strelecké okuliare slúžia? Strelecké okuliare majú dve základné funkcie a to ochrana zraku a korekcia zraku, ak teda neberieme do úvahy, že to môže byť aj módny doplnok strelca, ktorý vyzerá efektne na fotografiách.

Ochrana zraku síce nie je pravidlami ISSF povinná, ale pravidlá ISSF strelcov dôrazne vyzývajú na nosenie ochrany zraku z netrieštivého skla. Ochrana zraku je asi dôležitejšia pri streľbe z malokalibrových a veľkokalibrových zbraní, nehovoriac už o brokových disciplínach, dôležitejšia na otvorenej strelnici ako na vnútornej, krytej strelnici.

Pred čím by teda mali strelecké okuliare zrak chrániť? Pred mechanickými časticami vytvorenými výstrelom zbrane, napr. zvyšky pušného prachu, úlomky oloveného streliva, prúd plynu z výstrelu, vyhodená nábojnica z pištole susedného strelca, odrazená diabolka a podobne. Dôležitá je aj ochrana oka na vonkajšej strelnici pred poryvom vetra, kto zažil, ako dokáže fúknutie priamo do oka strelca na chvíľu takmer oslepiť (samozrejme obvykle presne v momente výstrelu), tak už strelecké okuliare určite nosí. Ako vždy a všade, nájdú sa strelci, ktorým sa dosiaľ nič z toho nikdy nestalo, takže ochrannú funkciu streleckých okuliarov nepovažujú za dôležitú a len kvôli ochrane zraku si strelecké okuliare nemienia kúpiť, lebo to považujú za zbytočné a za vyhodené peniaze.

Najmä u brokových alebo IPSC strelcov je vidieť strelecké okuliare zakrývajúce a chrániace obe oči, ktoré majú aj vymeniteľné „sklá“ s rôznymi farbami. Existuje množstvo druhov takýchto ochranných okuliarov, rôznej ceny a kvality, stačí si len vybrať tie správne, ktoré vám sedia, netlačia, nezahmlievajú sa pri dýchaní a nerozpadnú sa po pár použitíach.

Druhá, nemenej dôležitá funkcia streleckých okuliarov je korekcia zraku. **Pod korekciou zraku** myslíme rôzne dioptrické sklá, či tzv. cylindre, ale aj farebné filtre, ktoré občas aj strelci bez dioptrií a cylindrov môžu potrebovať kvôli „neštandardným“ svetelným podmienkam, čiže príliš tma alebo príliš intenzívne svetlo na strelnici a na terči.

Mladí strelci obvykle majú zrak ešte veľmi dobrý a ich oči sa dokážu vysporiadať so všetkými zmenami svetla počas streľby, ale čím sú strelci starší, tak sa im „zákonite“ kazí zrak pri bežnom živote a samozrejme aj pri streľbe. Mladý strelec vidí pomerne ostro a jasne aj terč aj mieridlá, aj keď oko je pomerne nedokonalý orgán a obvykle si nevie poradiť so

súčasným zaostrením zraku na rôzne predmety v rôznej vzdialenosti. Táto nedokonalosť sa zvyrazňuje najmä vekom a obvykle starší strelci majú problém s ostrým videním terča a mieridiel a tým pádom aj s presným mierením. V takom prípade nastupujú strelecké okuliare s korekčnými sklíčkami, farebnými filtrami a irisovou clonou ako jediná záchrana.

Podme sa teda baviť o streleckých okuliaroch slúžiacich primárne na korekciu zraku (automaticky potom slúžia aj na ochranu zraku). Ak sa nebudeme o strelcoch brokových disciplín, či situačnej streľbe, kde strelci držia zbraň oboma rukami a potrebujú mať kvôli priestorovej orientácii neobmedzujúce videnie, tak si **môžeme rozdeliť strelecké okuliare pre puškárov a pre pištoliarov**. V čom je rozdiel u týchto dvoch skupín?

Pozrime sa na vzorové obrázky, vľavo pištoľové a vpravo puškové okuliare toho istého výrobcu, aby bolo vidno rozdiel.

Čo vidíme na prvý pohľad?

Puškári používajú očnicu (držiak sklíčka s dioptriou či cylindrom) menšieho rozmeru, obvykle priemer 23 mm, pištoliari používajú väčšiu očnicu, obvykle priemer 37 mm. Dôvod je jednoduchý, pri ISSF streľbe puškári používajú pri streľbe z pušky diopter, cez ktorý miera a na diopter presne pasuje priemer očnice 23 mm, aj keď to nie je nikde štandardizované, pretože rôzni výrobcovia používajú aj rôzne priemery očníc. Pištoliari potrebujú mať čiastočne aj priestorové videnie, aby sa trafili do správneho terča, tak preto používajú väčšiu očnicu. Rozdielov je viditeľných aj viac, ale priemer očnice je ten najviditeľnejší. Neznamená to, žeby puškári nemohli použiť očnicu s priemerom 37 mm a pištoliari s priemerom 23 mm, je to vec individuálnej voľby a potrieb.

Ďalší rozdiel medzi puškárskymi a pištoliarskymi streleckými okuliarmi je v príslušenstve k okuliarom. Puškár môže mať časť príslušenstva namontovaného na zbrani, mieri do dioptra s okom priblíženým tesne ku zbrani, strieľava aj v rôznych polohách, kdežto pištoliar nemôže mať na zbrani nič (nemá to kam na zbrani upevniť, ak nerátame kolimátor u situačných strelcoch), takže musí mať všetko potrebné na streleckých okuliaroch.

Z čoho teda pozostávajú strelecké okuliare, ak si odmyslíme tvarové odlišnosti pre puškárov a pištoliarov? **Základom streleckých okuliarov je rám**, na ktorý je nasadené všetko príslušenstvo. Rámom rozumieme nosnú konštrukciu, ktorá môže byť plastová, kovová alebo zo špeciálnych materiálov. Konštrukciu rámu držia na hlave 2 ušnice, čiže pásiky idúce od čela k ušiam, na konci zakrivené, aby držali na ušiach. Rám sa ešte opiera o nos a tak je zabezpečená stabilná poloha konštrukcie rámu streleckých okuliarov. Jednotlivé časti rámu môžu byť pevné, alebo nastaviteľné, záleží od konkrétneho modelu, výrobcu a samozrejme od ceny. Ak sa ne bavíme o celoplastových streleckých okuliaroch, ktoré sa dajú kúpiť v niektorých športových obchodoch, tak môžeme spomenúť trochu typických (európskych) výrobcov streleckých okuliarov, z ktorých každý používa na rám okuliarov iný materiál.

Najlacnejšie bývajú obvykle strelecké okuliare vyrábané a predávané olympijským víťazom zo Soulu 1988 **Mirom Vargom**, ktorý vsadil na vlastnú konštrukciu a vlastné skúsenosti. Jeho okuliare spĺňajú všetky základne potreby strelcov, dá sa na nich použiť všetko potrebné príslušenstvo. Vyrába a predáva viacero modelov, od najlacnejších a najjednoduchších pre začiatočníkov až po drahšie, kvalitnejšie, s individuálnym nastavením pre náročnejších strelcov. Jeho ponuka sa dá nájsť na jeho webe, aj v češtine, pri objednávaní v eurách si dávajte pozor na cenu, ktorá je uvedená bez DPH, čo trochu skresľuje výslednú cenu a nekorešponduje s cenou v Kč, ktorá je vrátane DPH. Cenovo sa jeho okuliare pohybujú od 100 eur do cca 250 eur, podľa modelu a vybavenia, čo je veľmi dobrá cena aby sa oplatilo investovať do vlastného zraku. Jeho okuliare má v ponuke aj jeden slovenský predajca zbraní a príslušenstva. Je potrebné počítať s tým, že cena v tomto prípade odráža aj kvalitu a vybavenie okuliarov, obvykle sa oplatí kúpiť drahší, ale lepšie vybavený model, ako kúpiť najlacnejší základný model a postupne dokupovať príslušenstvo.

Zlatá, stredná cesta, výborný pomer cena/kvalita je nemecký výrobca okuliarov **Knobloch**, ktorý vyrába a predáva strelecké okuliare dlhé desaťročia. Mnohí z nás ešte dodnes používajú k spokojnosti ich strelecké okuliare, ktoré sme si kúpili pred vyše 30 rokmi, už to značí o ich kvalite, že vydržali funkčné viac ako 30 rokov, pričom prvý patent na strelecké okuliare mali Knobloch v roku 1957. Strelecké okuliare Knobloch majú rám z kvalitnej ocele, s nikel, strieborno ruténiovým povrchom, ktorý aj pri minimálnych rozmeroch (aby bol čo najľahší) je dostatočne pevný a trvácny. Knobloch ponúka 3 základné modely, K1 pre pištoliarov, K2 pre puškárov a K3 ako kompromis medzi cenou a variabilitou pre začiatočníkov, alebo menej náročných strelcov.

Model K3 má len jednu nosnú tyčku na príslušenstvo, nemá nastaviteľnú nosovú opierku. Pre špecifické potreby strelcov vyrába Knobloch modely K4 a K5.

Model K4 nemá pevný rám, ale príslušenstvo je zavesené na čelenke, je to alternatíva pre tých, ktorí neznosia na sebe rám s ušnicami a nosovou opierkou. Nie sú to plnohodnotné strelecké okuliare, pretože kvôli mäkšiemu materiálu členky nie je zaručená 100% fixácia príslušenstva. Ale to je daň za to, ak niekto nemôže alebo nechce používať pevný kovový rám s ušnicami a nosovou opierkou, ale chce mať strelecké okuliare.

Model K5 je určený pre strelcov, ktorí potrebujú mať priestorové videnie, najmä pre brokárov a na situačnú strelbu, kde strelci držia zbraň oboma rukami. Ale tento model s obľubou používajú aj rýchlopalníci. Tento model sa líši od „klasických“ okuliarov, pretože nemá očnicu na jedno oko, ale veľké sklá na obe oči. Tento typ streleckých okuliarov

strelcovi zaručí, že sa mu určite nepohne (nepotočí) očnica alebo sklíčko v nej, čo je dôležité najmä pre strelcov, ktorí majú astigmatizmus a potrebujú mať zaručenú vždy rovnakú os sklíčka. Aj keď to sú „netradičné“ strelecké okuliare, je na nich všetko potrebné príslušenstvo, takže aj pri pištoľiaroch mieriacich jednou rukou sú to plnohodnotné strelecké okuliare. Nevýhodou pevných

sklíčok zas je, že sa musí oko prispôbiť fixnému uhlu skiel a nie opačne.

Okuliare Knobloch sa cenovo pohybujú od 170 do 260 eur, bez príslušenstva, čo je viac ako u okuliarov od Vargu, ale určite sa líšia vyššou kvalitou materiálu a trvácnosťou. Takže ak niekto chce strelecké okuliare na celý svoj strelecký život, určite si zvolí o čosi drahšie okuliare od Knoblochu. Okuliare Knobloch má v ponuke firma PARDINI Slovakia, ktorá zabezpečuje aj záručný a pozáručný servis na tieto okuliare.

A nakoniec, cesta pre najnáročnejších strelcov, ktorí sú ochotní hlbšie načrieť do peňaženky sú strelecké okuliare švajčiarskeho výrobcu Champion. Tieto okuliare sú charakteristické švajčiarskou kvalitou, ale samozrejme aj cenou, nosné rámy nie sú oceľové, sú použité ľahké zliatiny kovov, takže sú ľahké, ale zároveň odolné.

Aj Champion vyrába viacero modelov streleckých okuliarov, jednoduchšie, lacnejšie modely s menej individuálne nastaviteľnými prvkami až po maximalistické, drahé modely.

Príkladom jednoduchšieho a lacnejšieho modelu je napr. model World Champion 1, ktorý má menej možností individuálneho nastavenia, má aj jednoduchší dizajn, možno porovnateľný s modelom K2 od Knoblochu. Príkladom najdrahšieho, ale už dokonale nastaviteľného modelu už s trochu futuristickým dizajnom je SUPEROLYMPIC

PISTOL/RIFLE, ktorý sa už dokáže prispôbiť akýmkoľvek požiadavkám strelca. Aj preto strelecké okuliare Champion používajú hlavne najlepší strelci na svete, u ktorých už vyššia cena nehrá rolu, pretože pre nich je podstatné mať okuliare bez akýchkoľvek kompromisov. Cena sa pohybuje od cca 200 po 500 eur. Aj tieto strelecké okuliare predáva jeden slovenský predajca zbraní a príslušenstva, aj keď nie je výhradným dovozcom a predajcom na Slovensku.

Keď sme si prešli základné informácie o konštrukcii streleckých okuliarov a rozdieloch pre puškárov a pištoľiarov, **podme sa v pokračovaní článku pozrieť na príslušenstvo k okuliarom**, bez ktorého sú vlastne okuliare bezcenné a nefunkčné.

Peter Mlynarčík

strelci@strelcom.sk